

ՀԱՆԴԵՍ ԱՇԽԱՐՀԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ՆԻԿՐԱ

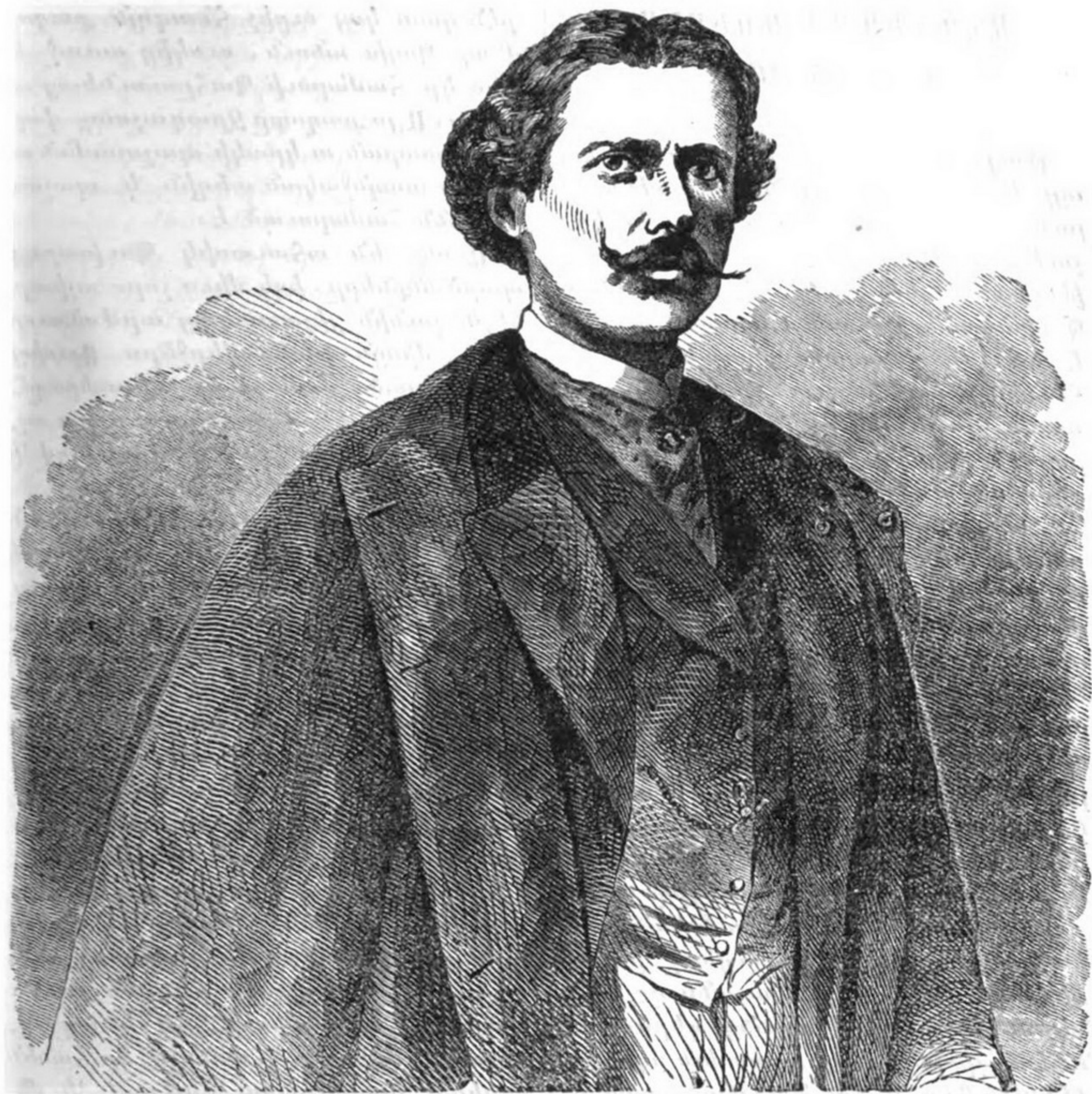
Ազգային ազատութեան զանազան պտուղներն՝ զոր ուրախութեամբ կը ժողովէ հիմա իտալիա, բազում արեամբ և քրտամբ ցանուած ու ոռոգուած են: Մարթ է ըսել թէ չկայ բանտ՝ որ հանդիսարան եղած չըլլայ իտալական աքսորելոց, չի գտնուիր իտալիոյ մէջ գոգցես թիզ մը երկիր՝ որ ոռոգուած չըլլայ իտալական արեամբ: Հայրենեաց ազատութեան համար արեամբ չափ վաստակիր՝ ծնողք իբրեւ ժառանգութիւն իրենց որդւոցը կ'աւանդէին, և նոքա եռանդեամբ կ'ընդունէին, և իրենք ալ բանիւք կամ օրինակաւ իրենց որդւոց կ'անցունէին իբրեւ նուիրական աւանդ մը: Ուստի կրնամք ըսել հաստատութեամբ որ իտալիա օտար ազգաց ազդեցութեան տակ ինկած օրէն սկըսեալ, ջանաց անյողդողդ արութեամբ ձեռք ձգել իր ազգութիւնն, հանելով իրարու ետեւէ հայրենեաց արժանաւոր դիւցազուններ, որոնց արեամբն թօթափեց վերջապէս իր վրան ծանրացած լուծն: Այս դիւցազանց կարգին մէջ որք գոգցես անթիւք են, կրնամք դնել զկոստանդին Նիկրա, այժմեան իտալիոյ դեսպանն՝ ի Բարիզ:

Կոստանդին Նիկրա ծնաւ ի Բիէմոնդ, և իր հայրենասիրական անձնանութիւնը կեանքն սկսաւ յամին 1848 և 49 իտալական անկախութեան պատերազմներով, զինուորելով ուսանողաց ազատակամ խմբին մէջ, և նշանաւոր հանդիսացաւ ի ճակատամարտս Լոմպարտիոյ, ուր և խոցեցաւ կարելէր և գերեցաւ ի ձեռս թշնամւոյն: Նովարայի պատերազմէն ետքը, յետ խաղաղութեան առ ժամանակ մի վերահաստատուելուն, եռանդուն և հայրենա-

նասէր պատանին Նիկրա՝ դառնալով ի Դուռին, աւարտեց իր ուսման ընթացքը, զոր պատերազմունք ընդհատեր էին. և ակադեմական վկայագիրն ընդունելէն ետքը՝ մտաւ արտաքին գործոց Պաշտօնարանին մէջ, ուր ի սակաւ ժամանակի վաստակեցաւ Քաւուր կոմսին համարումը ու վստահութիւնը, և հաղորդ եղաւ ականաւոր քաղաքագիտին գաղտնի մեծամեծ խորհրդոց ու մտածութեանցը. անանկ որ Քաւուր մէկտեղ տարաւ զինքը Բարիզի Դեսպանաժողովոյն ու Յուրիկի Բանագնացութեան, և այս մեծ պատիւ է Նիկրայի:

Պէտք է խոստովանիլ որ այս ժողովոց մէջ Նիկրայի ցուցած յաջողամտութիւնը աւելի ևս հաստատեցին Քաւուր մեծ քաղաքապետին համարումը և ապագայ ակնկալութիւնը: Ուստի և սա ըստ իւր համարմանը ուղեւով գործել, Պաշտօնեայ իտալիոյ անուանեց զինքը ի Բարիզ, որ նոյն ժամանակին ամենէն յարգի ու կարեւոր դեսպանութիւնն էր, ի պատճառս խորհրդոց Քաւուրի և գործոց իտալիոյ. որ է ըսել թէ Քաւուր արտաքին գործոց պաշտօնեայն, վստահացաւ Նիկրայի իր քաղաքագիտական ու դեսպանագիտական գաղտնիքները: Եւ արդարն ուղեւով ըսել, Նիկրա Բարիզի մէջ զօրաւոր գործի մ'եղաւ այն քաղաքագիտութեան՝ զոր սկսաւ և առաջ տարաւ յաման 1860 և 61 իտալական ազգային ցանկալի միութիւնն:

Նիկրա ինչպէս նոյն ատեն, նոյնպէս և հիմա վտանգաւոր ժամանակիս մէջ մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէ իր քաղաքագիտական մեծ յաջողամտութեամբը: Վասն զի Գաղղիա չհաճեցաւ իտալիոյ զՀռովմ մայրաքաղաք

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ՆԻԿՐԱ

անուանելուն, անոր համար կ'ոխայ միշտ ընդդէմ իտալական պետութեան, մասամբ մը՝ ի կրօնասիրութենէ և յարութենէ շարժեալ, և թերևս առաւելագոյն մասամբ՝ որովհետև կը տեսնայ որ ոտքն կտրեցաւ յիտալիոյ, և ալ պիտի չի կարենայ ունենալ այն ազդեցութիւնն զոր ունէր յայնքան ժամանակաց հետէ ի վերայ իտալիոյ։ Բայց Նիկրա գիտցաւ յաջողութեամբ հանդարտել հանրապետութեան Նախագահը և գաղղիական եռանդուն ազգը, ոչ միայն յօգուտ իտալիոյ ալ

և Գաղղիոյ, և կրցաւ թէպէտ ոչ բառնալ բոլորովին, այլ գէթ հեռացունել այն արիւնահեղ պատերազմը, որուն յաջողութեան թաթը նախ որոշ չէր թէ որ կողմը պիտի հակէր, և թերևս ի վնաս Գաղղիոյ, որովհետև Գերմանիա չէր կրնար դիտել անտարբեր աչքով և թողուլ որ Գաղղիան յաղթանակէ, որ կրնար ապա և իրեն իսկ սպառնալ։ Բայց համարելով իսկ թէ յաղթէր Գաղղիա, չեմք դիտել թէ յաղթութեամբն ինչ պտուղ կրնար քաղել, և թերևս աւելի վնասակար ըլլար իրեն։